

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafroz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Raupov Xolmamat Rashidovich, Xaitova Olmaxon Saidovna

O'ZBEKISTONDA KON-METALLURGIYA SOHASI TARAQQIYOTIDA BERUNIY

ILMIY METODOLOGIYASINING O'RNI 13-19

Muminov Ulmas Ravshanqulovich

QADIMGI TURKIYLARDA DAVLATCHILIK AN'ANALARI 20-30

Azamatova Gulmira Bayirbekovna

MEHNAT MIGRATSIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI:

XALQARO STANDARTLAR VA MILLIY QONUNCHILIK 31-37

Absalom Ziyadullayevich Xujanazarov

YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SURXONDARYO VILOYATIDA

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI O'ZGARISHLAR 38-43

Allamuratov Shuxrat Ashurovich

BUXORO AMIRLIGINING ICHKI SAVDO-TRANZIT ALOQALARIDA

AMUDARYO SUV YO'LINING O'RNI 44-49

Sabirov Mansurbek

AMUDARYO SOHILI BO'YLAB XALQARO KARVON YO'LIDA RIVOJLANGAN

O'RTA ASR VA SHAHARLARI SAHIFASI 50-53

Matnazarova Mohira Uktamovna

KO'CHMANCHI CHORVADORLAR CHORVACHILIK XO'JALIGINING

SHAKLLANISH OMILLARI 54-59

Shukurillayev Yunus Asrorovich

BUXORO AMIRLIGIDA HARBIY UNVON VA MANSABLARGA TAYINLANISHIGA

OID HUIJATLAR TAHLILI (QO'SHBEGI DEVONXONASI ARXIVI HUIJATLARI ASOSIDA)..... 60-67

Esanova Nilufar

O'ZBEKISTONDA XALQARO MUNOSABATLARNING USTUVOR YO'NALISHLARI

VA ULARNING SANOAT RIVOJLANISHIDAGI BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI 68-73

Jumayev Abdumo'min Fayziyevich

IBN SINONING ASH-SHIFO ASARINING ISLOM VA YEVRIPA FALSAFASIGA TA'SIRI 74-82

Pardaxol Normamatova Ochildiyevna

MUSTAQILLIK YILLARIDA SURXONDARYO VILOYATINING

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIGI 83-87

Elboyeva Shaxnoza

O'ZBEK OLIMALARINING XALQARO ILM-FAN, MADANIYAT RIVOJIGA

HAMDA FAN VA TEXNIKA TARAQQIYOTIGA QO'SHGAN HISSALARI 88-94

Джаббаров Юлдуз Джуманиязовна

РОЛЬ ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ

ИДЕНТИЧНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА 95-100

Tuyev Fazliddin Erkinovich

2009–2011-YILLARDA BUXORO, SAMARQAND, NAVOIY SANOATIDA

O'SISH VA XALQARO HAMKORLIK DINAMIKASI 101-104

<i>Жураева Камола Сайфиддиновна</i> КАСПИЙСКИЙ РЕГИОН ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ УЗБЕКИСТАНА	105-109
<i>Abdujabborov Kamoliddin</i> QADIMGI BAQTRIYA VA AVESTO JAMIYATI DAVRI QISQACHA TAHLILI	110-115
<i>Mamanov Abdurahim Abduhakimovich</i> TEMURIYLAR VA ULARDAN KEYINGI SULOLALAR DAVRIDA DINIY HOKIMIYATNING KUCHAYISHI (SABABLAR VA NATIJALAR)	116-122
<i>Xolmatov Shukurillo Ziyoviddin o'g'li</i> INGLIZ TILLI TADQIQOTLARDA ILK O'RTA ASRLAR MARKAZIY OSIYO TARIXINING O'RGANISH BOSQICHLARI	123-128
<i>Djurayev Baxtiyor Rajaboyevich</i> O'ZBEKISTON IJTIMOY-IQTISODIY HAYOTIDA AYOLLARNING O'RNI VA GENDER TENGLIGI MASALALARI (TARIXIY-IJTIMOY TAHLIL 1991-2025-YY)	129-136
<i>Matyagbov Toyirjon Sultanbayevich</i> JANUBIY OROLBO'YI HUDUDIDA NEOLIT DAVRI KULOLCHILIGIGA DOIR BA'ZI CHIZGILAR	137-140

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Султанова Дина Файзрахмановна</i> ОБЩЕНАУЧНАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО ИНСТИТУЦИОНАЛИЗМА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ ОТРАСЛИ КОНЕВОДСТВА НА ТЕРРИТОРИИ СОВРЕМЕННОГО УЗБЕКИСТАНА	141-153
<i>Shodmonov Abduvohid Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTON TARIXIY YODGORLIKLARINI RAQAMLI TURIZM ORQALI SAQLASH VA RIVOJLANTIRISH	154-157

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Otamuratov Sarvar</i> YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI: XALQARO TAJRIBA ASOSIDA YANGI TASHABBUSLAR VA QONUNGA TAKLIF ETILAYOTGAN MUHIM QO'SHIMCHALAR	158-164
<i>Tashanov Abduxoliq</i> BUZG'UNCHI G'OYA VA BUZG'UNCHI FAOLIYATNING SHAKLLANISHIDA SALBIY TARBIYA VA ATROF-MUHIT TA'SIRI	165-171
<i>Raxmatova Xolidaxon Xolikovna</i> XOJA AHROR VALIY MUROSAGA OID QARASHLARINING FALSAFIY MOHIYATI	172-178
<i>O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna</i> ABDULXAMID SULAYMON O'G'LI CHO'LPONNING BADIY-ESTETIK MEROSI	179-183
<i>Yazdonov Ulug'bek Tashmurotovich</i> TA'LIM VA TARBIYA – JAMIYATNI MA'NAVIY-MADANIY DEFORMATSIYALASHUVDAN SAQLOVCHI OMILDIR	184-189
<i>Абдуллаева Махбуба Нуруллаевна, Жалалова Гулбахор Одилжоновна</i> КОГНИТИВНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ НАУКИ В IX – XII ВЕКАХ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	190-197

<i>Rasulov Hakim Mamanovich</i> DAVLAT VA JAMIYAT O'ZARO ALOQADORLIGINING SIYOSIY-INSTITSIONAL TAHLILI	198-201
<i>Azamova Sitora Ayonovna</i> O'ZBEKISTON ZAMINIDA EKOLOGIK MADANIYATNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	202-206
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> FUTUROLOGIK TAFAKKURDA SUN'IY INTELLEKTNING NAMOYON BO'LISHI	207-212
<i>Namazova Yulduz Muzaffarovna</i> RAQAMLI SIVILIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY TA'LIMNING STRUKTURAVIY-FUNKSIONAL JIHATLARI	213-217
<i>Abdurazoqov Gulmurod Musurmonqulovich</i> MAFKURAVIY OMILLARNING YOSHLAR KAMOLOTIGA TA'SIRI NAMOYON BO'LISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	218-224
<i>Tojibayev Baxromjon Turabayevich</i> "PREKARIAT" TUSHUNCHASINING GENEZISI: ETIMOLOGIYA, FALSAFIY-IJTIMOYIY ANGLASH	225-229
<i>Tursunova Laylo Ergashevna</i> TILAB MAHMUDOVNING ADABIY ESTETIK QARASHLARINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI	230-235
<i>Филиппов Ольгерд Александрович</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ТРАДИЦИЯ В ЭПОХУ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВА	236-244
<i>Chorieva Madina Aliyevna</i> INKLYUZIV TAFAKKUR — JAMIYATNING BARQAROR RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSI	245-249
<i>Zakirova Nigora Xalmaxammatovna</i> AXBOROT MAKONIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH JARAYONINI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH IMKONIYATI	250-254
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> AXBOROT IMPERIALIZMI TAHDIDLARI	255-261
<i>Karimov Zafarbek Ataboyevich</i> TA'LIM TIZIMINI SOTSIOLOGIK-FALSAFIY TAHLIL QILISHDA GUMANITAR YONDASHUVLAR	262-267
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLAT HAQIDAGI G'ARBONA QARASHLAR: FALSAFIY-ILMIY TAHLIL	268-272
<i>Shaydullayev Normamat Sherkuziyevich</i> RAQAMLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA INSON QADRI VA ONG EVOLYUTSIYASI	273-278
<i>Tursunova Olmos Fayziyevna</i> YOSHLAR HUQUQIY ONGI VA MADANIYATINI YUKSALTIRISHNING MA'NAVIY TARBIYA JARAYONIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI	279-284
<i>Turaeva Sanobar Khalimovna</i> EASTERN EDUCATION - THE IMPORTANCE OF UPBRINGING IN THE FORMATION OF HUMAN QUALITIES IN YOUNG PEOPLE	285-287

<i>Jo'rayev Akram Namozovich</i> EKSTREMIZM G'OYALARIGA QARSHI KURASHDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH MEXANIZMLARINING PSIXOLOGIK VA FALSAFIY ASOSLARI	288-291
<i>Taylyakova Feruzahon Sultanovna</i> GLOBALASHUV - MA'NAVIYATNI ANGLASH OMILI	292-296
<i>Toxirov Abdumalik Ashurali o'g'li</i> MAHALLA VA OILADA YOSHLAR AXLOQINI ME'YORLASHTIRISHNING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	297-302
<i>Sherboboyev Muxriddin, Javlonbek Hafizullayev</i> KARL POPPERNING BILISH FALSAFASIGA OID QARASHLARI	303-307
<i>Nasriddinov Faxriddin Xalmamatovich</i> AXBOROT VA AXBOROT TIZIMLARINING FALSAFIY TAHLILI	308-314
<i>Ochilov Husan</i> MILLIY AN'ANA VA MODERNIZATSIYA UYG'UNLIGINING FALSAFIY TAHLILI	315-321
<i>Madaminov Nasimjon</i> MILLIY MUSIQIY MEROS ASOSIDA YOSHLARNING ESTETIK DIDI VA TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING FALSAFIY JIHATLARI	322-326
<i>Xolmirzayeva Jumagul Xamdammovna</i> MEHNAT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH SOHADAGI XORIJIY TAJRIBALAR	327-331
10.00.00 - FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Narmuratov Zayniddin Radjabovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SCIENCE/ILM KONSEPTLI FRAZELOGIK BIRLIK LARNING LINGOMADANIY XUSUSIYATLARI	332-337
<i>Payzibayeva Madinaxon Sobirjon qizi</i> INGLIZ XALQ ERTAKLARI OBRAZLARINING BADIY XUSUSIYATLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	338-342
<i>Axmedov Anvar Botirovich</i> NEMIS TILI TIZIMIDA O'ZLASHMA NEOLOGIZMLARNING ROD KATEGORIYASIGA EGA BO'LIH MASALASI	343-347
<i>Djabbarova Shoir Baltayevna</i> ETNOGRAFIK REALIYALARNING LINGVISTIK XUSUSIYATI	348-351
<i>Genjemuratov Yaqipbek Baxriyatovich</i> FELETONNING JANR SIFATIDA ANIQLASH MUAMMOLARI	352-355
<i>Tadjiyeva Mastura Fayzullayevna</i> INGLIZ MAQOLLARIDA "LOVE" KONSEPTINING VOQELANISHI	356-360
<i>Qurbonova Gulnoza Abduholiq qizi</i> GIDRONIMLARNING STRUKTUR-SEMANIK TAHLILINING XUSUSIYATLARI	361-364
<i>Ayimbetova Shyryn Jabbar qizi</i> BOLALAR ADABIYOTINING POETIK-FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI: YOSH PSIXOLOGIYASI, DIDAKTIKA, AKSILOGIYA	365-371
<i>Ruziyeva Nasiba Kenjayevna</i> O'ZBEK TILIDAGI IBORALARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI VA FRANSUZ TILIGA TARJIMASI	372-375

<i>Бабаева Зарина Сайфуллаевна, Фёдорова Арина Максимовна</i> ГЕЙМИФИКАЦИЯ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	376-385
<i>Xushmatatova Aminaxon</i> LINGUOCULTURAL FEATURES OF SPEECH INTENTION IN THE DISCOURSE OF ENGLISH AND UZBEK DRAMATIC WORKS	386-392
<i>Saparniyazova Sarbinaz Baxtiyarovna</i> THE INFLUENCE OF CONTEXTUAL FACTORS ON THE PERCEPTION OF THE PRAGMATICS OF APOLOGY IN ENGLISH AND UZBEK	393-397
<i>Adxamova Shirin Farhodjon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA EMOTSIONAL HOLATNI IFODALOVCHI KOLLOKATSIYALARNING QIYOSIY TADQIQI	398-401
<i>Машарипова Валентина</i> ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ ВЕРБАЛИЗАЦИИ ПАРАЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ В ПОРТРЕТНЫХ ОПИСАНИЯХ В АНГЛИЙСКИХ И РУССКИХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТАХ	402-405
<i>Abduqahhorova Gulnoza Abduvahobovna</i> RUS VA O'ZBEK TILLARIDAGI IQTISODIY ANGLISIZMLARNING SINTAKTIK XUSUSIYATLARI	406-411
<i>Raxmonova Yulduz Xusanovna</i> ADABIY ASARLARDA IJTIMOIIY FOJIAVIYLIKNING ESTETIK TALQINI	412-417
<i>Ayimbetova Damekhan Maksetbay qizi</i> ADABIYOTDA ANIMALISTIK JANR VA RAMZIY OBRAZLAR BO'YICHA OLIV BORILGAN ILMIY TADQIQOTLAR	418-427
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Фазилов Фарход Маратович</i> УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДИПФЕЙКОВ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА	428-439
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> FUQAROLAR MUHOJIRATLARI BILAN ISHLASH BO'YICHA CHET EL DAVLATLARI TAJIRIBASI: QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL	440-448
<i>Rakhmonov Tolib</i> ISSUES OF DETERMINING THE CIVIL LEGAL STATUS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UZBEKISTAN	449-454
<i>Sobitxonov Joxongir Zunnurxon o'g'li</i> ISLOM BANKLARI FAOLIYATIDA "FATVO SHOPPING" AMALIYOTI VA UNING OLDINI OLISH BO'YICHA HUQUQIY MEKANIZMLAR	455-462
<i>Mamatmurodov Farrux Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA SUKUKNI RIVOJLANTIRISH: HUQUQIY ISLOHOTLAR, INFRAUZILMA, MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	463-472
<i>Юнусов Достонбек Анваржон угли</i> ПОНЯТИЕ И ОСНОВНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ ПРАВОВОГО РЕЖИМА ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	473-481

<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanishbayevich</i> JINOYAT PROTSSESSIDA AYBLOV FUNKSIYASINI AMALGA OSHIRUVCHI SUBYEKTLARNING HUQUQIY MAQOMIGA OID MUAMMO VA YECHIMLAR	482-489
<i>Xidirov G'anisher Tojimurodovich</i> TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USTIDAN SUD NAZORATINING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI	490-499
<i>Baxronov Ravshan Rashid o'g'li</i> SUN'IY INTELLEKT VA INSON HUQUQLARI: NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLAR	500-504
<i>Усмонов Малик</i> ОТСЛЕЖИВАНИЕ И ЗАМОРАЖИВАНИЕ НЕЗАКОННО ПОЛУЧЕННЫХ АКТИВОВ: СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПОДХОДОВ	505-510
<i>Abdusatarov Jaloliddin Sharafutdin o'g'li</i> RAQAMLI AKTIVLAR BILAN BOG'LIQ NIZOLARNI HAL QILISHNING MUQOBIL USULLARI	511-517
<i>Islomqulova Shohsanam Vahobjon qizi</i> TIBBIYOT XODIMINING KASBIY JAVOBGARLIGINI SUG'URTALASHDA SUG'URTA TOVONI, SUG'URTA PULI VA SUG'URTA MUKOFOTI TUSHUNCHALARINING MOHIYATI	518-524
<i>Ibodullo Xayrullo Jaxongir o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJIY DAVLATLAR SUDYALARINING KONSTITUTSIYAVIY-HUQUQIY MAQOMI	525-530
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Xolmatova Ziroatxon Anvarovna</i> BO'LG'USI PEDAGOGLARDA NOSTANDART TESTLARNI TUZISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJ TAJRIBASI	531-534
<i>Mamajonova Gulnoza Karimovna</i> AXLOQIY VA ESTETIK TARBIYA INTEGRATSIYASINING PEDAGOGIK ASOSLARI	535-539
<i>Gulomova Komila Maxamatjanovna</i> TA'LIMDA FAOL O'QITISH METODLARINING SAMARADORLIGI: TAJRIBA VA TAHLIL	540-544
<i>Berdiyeva Nilufar Berdiyev qizi</i> BO'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TARBIYACHI –PEDAGOGLARINING IJODIY KOMPETENSIYALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	545-549
<i>Фадлиева Амина Ильхамовна</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ПЕДАГОГИКА КАРЛА РОДЖЕРСА И ЕЁ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ	550-556
<i>Rajabov Eldor Erkinovich</i> THE ROLE OF PEER REVIEW TO IMPROVE WRITING EFFECTIVELY AMONG EFL STUDENTS	557-561
<i>Jumagulova Aziza Abduljalil qizi</i> BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIK BOSQICHIDAGI DZYUDOKILARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI JISMONIY TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH USLUBIYATI	562-573

<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i> “MOTIVATSION YONDASHUV” HAMDA “KREATIV FIKRLASH” TUSHUNCHALARINING MAZMUN VA MOHIYATI	574-578
<i>Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi</i> BO'LAJAK CHET TILI O'QITUVCHILARINI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA PRAGMATIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	579-585
<i>Hamroyeva Robiya Sherali qizi</i> KELAJAK PEDAGOGLARINING TANQIDIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	586-591
<i>Tug'anboyeva Zamiraxon Shuxratbek qizi</i> TALABA KURASHCHI QIZLARNING KUCH CHIDAMLILIGINI MAXSUS MASHQLAR ORQALI OSHIRISH METODIKASI	592-598
<i>Sadritdinova Dinora A'zamjon qizi</i> WEB ILOVALARNI LOYIHALASHGA OID KOMPETENTLIK VA UNI RIVOJLANTIRISH	599-602
<i>Солохиддинова Фазилатхон Мухиддин кизи</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ УСВОЕНИЯ ГРАММАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ	603-611
<i>Ниязова Регина Рустамовна</i> АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ КАДРОВ В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА	612-615

Received: 2 October 2025
Accepted: 15 October 2025
Published: 25 October 2025

Article / Original Paper

EDUCATION AND UPBRINGING – A FACTOR THAT PROTECTS SOCIETY FROM SPIRITUAL AND CULTURAL DEFORMATION

Yazdonov Ulugbek Tashmurotovich

Samarkand Agroinnovation and Researchs University,
Doctor of Philosophy, Professor
E-mail: ulugbek.dsc@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-9708-202X>

Sayidova Mukhabbat Gaforovna,

senior lecturer of the Navoi State Mining and Technological University
E-mail: jayronmalika@mail.ru
<https://orcid.org/0009-0008-2498-5533>

Abstract. This article discusses the factors that emphasize the necessity of preserving a proper environment for education and upbringing, which are key drivers of a society's spiritual potential. It analyzes the causes and consequences of ignorance that lead a nation toward spiritual decline, based on the results of conducted research.

Keywords: education and upbringing, spiritual threat, social decline, national awakening, nation, society, indicators of development.

TA'LIM VA TARBIYA – JAMIYATNI MA'NAVIY-MADANIY DEFORMATSIYALASHUVDAN SAQLOVCHI OMILDIR

Yazdonov Ulug'bek Tashmurotovich

Samarqand agroinnovasiyalar va tadqiqotlar instituti,
falsafa fanlar doktori, professor

Sayidova Muhabbat G'afforovna,

Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada jamiyatning ma'naviy salohiyatini ko'rsatuvchi muhim drayver ta'lim va tarbiya muhitini to'g'ri saqlash zaruratini ko'rsatuvchi omillar ustida fikr yuritilib, unda millatni ma'naviy tanazzulga olib boruvchi ilmsizlik sabablari va uning oqibatlari o'tkazilgan tadqiqot natijalariga ko'ra tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: ta'lim va tarbiya, ma'naviy tahdid, ijtimoiy tanazzul, milliy uyg'onish, millat, jamiyat, taraqqiyot belgilari.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI9Y2025N27>

Kirish. Bugungi jamiyat taraqqiyotining poydevori bevosita axborotlashuv jarayoniga borib taqaladi. U keskin, shiddatli va intensiv kechayotgan bo'lishi mumkin, ammo sohalararo integratsiyalashuvni yuzaga kelishida bosh omil vazifasini bajarmoqda. Shunday ekan, o'z taraqqiyot yo'lini barqaror qurishni istagan har qanday millat – eng avvalo davrning ushbu yutug'ini nafaqat qabul etishi, balki u bilan hamnafas harakatlanishi ham kerak bo'ladi. Aks holda millat sifatida yuksalishi, Davlat maqomida rivojlanishi qiyin kechadi. Albatta, milliy ruh,

to'g'ri ta'lim va tarbiya kabi omillarni hisobga olgan holda munosabatga kirishish zarur hisoblanadi. Chunki, "mamlakatni qudratli, millatni buyuk qiladigan kuch bu – ilm-fan, ta'lim va tarbiyadir"[1, 560-b]. Shunday ekan, jahon axborot maydoni tobora kengayib borayotgan shunday bir sharoitda bolalarimizning ongini faqat o'rab-chirmab, uni o'qima, buni ko'rma, deb bir tomonlama tarbiya berish, ularning atrofini temir devor bilan o'rab olish, hech shubhasiz, zamonning talabiga ham, bizning ezgu maqsad-muddaolarimizga ham bunday yondashuv to'g'ri kelmaydi[2, 71-b]. Ammo erkinlik, demokratiya, zamonaviy qarash, davr taqozosi deb, o'zligimizga, ming yillik qadriyatlarimizga zarar keltiruvchi yo'lni ham tanlamasligimiz talab etiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Émile Durkheim[3, 55-b] jamiyatda ma'naviy me'yorlar buzilishi qanday ijtimoiy inqirozlarga olib kelishini qiyosiy tahlilda ochib berib, ma'naviy marginallashuv qanday ijtimoiy illatlarini yuzaga keltirishi mumkinligini umumiylikdan xususiylikka o'tish tendensiyasida isbotlagan. Maks Weber[4, 327-410-b] madaniyat va axloqiy qadriyatlar jamiyat taraqqiyotida qanchalik muhim ahamiyat kasb etishini o'zaro aloqadorlik uslubida tahlil etib, bu ikki ijtimoiy kategoriya o'rtasidagi korrelyatsion aloqadorlikni ko'rsatuvchi konsepsiyani ishlab chiqadi. Pitirim Sorokin[5, 410-b] "Madaniyat inqirozi" jamiyatdagi ma'naviy hayotga qanchalik salbiy ta'sir etishini "madaniyat-ma'naviyat-shaxs" fenomenlari misolida diagnostik tahlil qilgan. Abduqodir Hayitov[6, 204-b], Karim Bahriyev, Habibulla Shermuhammedovlar jamiyatning ma'naviy barqarorligini saqlovchi omillar ustida tadqiqotlar olib borib, uning deformatsiyalashuviga sabab bo'luvchi ijtimoiy illatlarni fenomenologik jihatlarini grafik shaklga keltirib, ularni rivojlanish dinamikasini ko'rsatgan.

Natijalar va muhokama. Jamiyat murakkab tuzilma bo'lib, unga turli sohalar kesimida qarash mumkin. Masalan, ijtimoiy-siyosiy jihatdan qaralsa, jamiyatning kritik xususiyatlari ochilib[8, 356-b], shaxslararo munosabatlarning huquqiy mezonlari aniqlanadi. Iqtisodiy rakursda moddiy ne'matlar va ularga bo'lgan ijtimoiy munosabat shakllari alohidalik kasb etilishini ochiqlash mumkin[7, 32-b]. Shu tariqa, tadqiqot obyekti sifatida belgilangan yo'nalishga qarab jamiyatning kichik, ammo bir-birini taqozo etuvchi elementlarini tadqiqotning maqsad va vazifalaridan kelib chiqib tadqiq etish mumkin.

Biz tomondan ko'tarilayotgan muammo, jamiyatni ma'naviy tanazzulga olib borishi mumkin bo'lgan "ma'naviy-madaniy deformatsiyalashuv" omillari bo'lib, ularning kelib chiqish sabablari, rivojlanish tendensiyalari hamda qarshi kurash mexanizmlarini ochiqlash maqsad etilgan. Demak, avvalo muammoning kelib chiqish sabablarini aniqlashtirish muhim hisoblanadi.

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, zamonaviy jamiyatda (masalan O'zbekistonda) ta'lim va tarbiyaga bo'lgan bir tomonlama munosabat, quyidagi illatlarni shakllanishiga olib keldi:

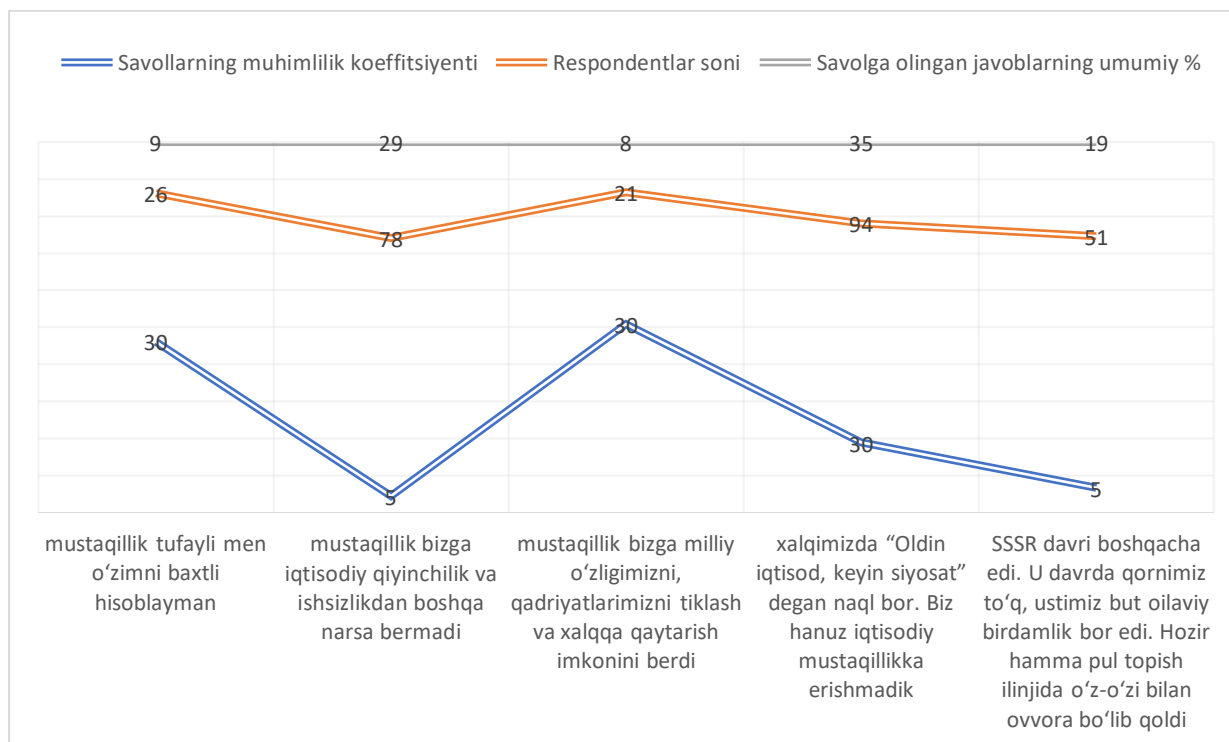
- ilmsizlik;
- layoqatsizlik;
- xudbinlik;
- egoizm;
- vatansizlik;
- iymonsizlik;

- moddiyunchilikka berilish kabi qusurlar, xalq “mentaliteti”ga aylanib, bu boradagi qarashlarda yoshlar qatlami alohida o‘rin tutmoqda. Ushbu fikrimizni haqiqatga qay tariqa mosligini bilish uchun Samarqand, Navoiy, Buxoro viloyatlari kesimida olib borgan tadqiqotimiz natijalari quyidagi ko‘rsatkichlarni berdi.

Yuqoridagi savollarga javob topish maqsadida “Sizga mustaqillik nima berdi?” mavzusida sotsiologik tadqiqot olib borildi.* Davra suhbatlari va so‘rovnoma beshta savolnoma ishtirok etdi:

- 1) “mustaqillik tufayli men o‘zimni baxtli hisoblayman”;
- 2) “mustaqillik bizga iqtisodiy qiyinchilik va ishsizlikdan boshqa narsa bermadi”;
- 3) “mustaqillik bizga milliy o‘zligimizni, qadriyatlarimizni tiklash va xalqqa qaytarish imkonini berdi”;
- 4) “xalqimizda “oldin iqtisod, keyin siyosat” degan naql bor. Biz hanuz iqtisodiy mustaqillikka erishmadik”;
- 5) “SSSR davri boshqacha edi. U davrda qornimiz to‘q, ustimiz but oilaviy birdamlik bor edi. Hozir hamma pul topish ilinjida o‘z-o‘zi bilan ovora bo‘lib qoldi” kabi savollar o‘rtaga tashlanib, jamoatchilik fikri o‘rganildi. Olingan statistik natijalarga ijtimoiy-falsafiy nuqtai nazardan qaralib, savollar o‘rtasidagi o‘zaro aloqadorlik koeffitsiyenti qiyosiy tipologik tahlil etilganda quyidagi diagramma hosil bo‘ldi.

1-diagramma

* Ushbu so‘rovnoma ishtirok etgan respondentlarning yoshi 55-75 oraliqda belgilandi. Chunki, aynan shu yoshdagi fuqarolarimiz mustamlakachilikning so‘nggi davrida ta‘lim va tarbiya topib, kommunizm deb nomlangan cho‘pchak siyosat nashidasini ko‘rgan, tariximiz, madaniyatimiz, ma‘naviyatimiz tahqirlangan, buzib talqin etilgan zamonda tarbiya topgan avlod hisoblanadi. (Davra suhbatlari va so‘rovnoma shaklida olib borilgan tadqiqotda Navoiy, Buxoro, Samarqand viloyatlaridan 9 ta mahalla ixtiyoriy tanlab olinib, jami 270 ta respondent ishtirok etdi).

Demak, so'rovnoma ishtirok etgan savollar toifasiga ko'ra uch guruhga ajratiladi:

- 1) tadqiqotning maqsadini o'zida ifoda etuvchi javoblar (1-3 savolnoma);
- 2) respondentlarning dunyoqarashini, tushunchasini hamda mustaqillik ne'matiga nisbatan ijtimoiy munosabatini baholovchi javob (2-4 savolnoma);
- 3) milliy o'zligidan, qadriyatlaridan, urf-odat va madaniyatidan faxrlanish tuyg'usi yetarli shakllanmagan kishilar javobi (5 savolnoma).

Ushbu savolnomalar bo'yicha olingan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, sobiq sho'rolar davrida yashagan (shu davrda ongi, dunyoqarashi shakllangan), mehnat qilgan o'rta yoshli fuqarolarimizning aksariyat qismi, ya'ni 29% zi mustaqillik sharoitiga moslasha olmagan kishilar bo'lsa, 35% zi iqtisodiy imkoniyatidan qoniqmagan, moddiy qiyinchiliklarning manbai (yaratuvchisi) davlat deb biladigan, hayotdagi barcha muammolarning yechimini iqtisodga bog'lovchi kishilar hisoblanmoqda. Hattoki, o'rta yoshli qatlamning 19% zi mustaqillikka shubha bilan qaraydigan, "qorin tashvishida" yashaydigan, milliy o'zlik, mustaqillik yoki Vatan kabi muqaddas tushunchalarga kosmopolitistik qarashda bo'layotgan kishilar hissasiga to'g'ri kelishi yanada achinarli holdir.

Bir so'z bilan aytganda, yuqorida keltirib o'tilgan tadqiqot maqsadiga mos ravishda ijobiy munosabat bildirgan respondentlarning umumiy javobi 8-9 foizdan oshmasligi, jamiyat oldida naqadar dolzarb masalalar borligini anglatadi. Chunki, yoshlar tarbiyaga muhtoj qatlam hisoblansa, yoshi ulug' (80 va undan yuqori qatlam) nuroniylar e'tiborga, qarovga ehtiyojmand kishilardir. Demak, har ikki holatda ham o'rta yoshli (55-75) qatlam vakillari jamiyat boshqaruvida, oilaviy munosabatlarda muhim drayverlar desak, to'g'ri baho bergan bo'lamiz.

Masalaning muammoligi shundaki, tadqiqot natijalari bu qatlam (o'rta)ning aksariyati dunyoqarashda, milliy ruhiyatda, sharqona mentalitetga moyillikda, vatanparvarlik kabi tuyg'ularda o'zlari tarbiyaviy ko'makka muhtoj ekanligini ko'rsatmoqda. Bundan tashqari, tadqiqot xulosalaridan kelib chiqqan holda aytish mumkinki nafaqat yoshlarni, balki ommaviy ravishda jamiyatimizning barcha qatlamlari orasida milliy o'zlikka bo'lgan hurmat ruhini oshirish, ularning qalbida axborotlashgan jamiyatning ma'naviy-madaniy deformatsiyalashuviga qarshi mafkuraviy immunitetni kuchaytirish zarurati mavjud. Shu o'rinda nima qilish kerak?! Qanday amaliy ishlarni bajarish maqsadga muvofiq!? Targ'ibot texnologiyalarini kuchaytirishga qaratilgan qanday pragmatik mexanizmlarni ishlab chiqish zarur!? Bu kabi savollar o'rta chiqishi ham ayni haqiqat.

Xulosa. Bu borada biz quyidagi tavsiyalarni o'rta tashlaymiz:

birinchidan, "milliy o'zlikni tarannum etishda ta'lim va tarbiya muhiti betakror vositadir" degan fikrni ilgari surib, "ta'lim tizimida madaniyatlararo muloqotni optimal ravishda amalga oshishi imkoni mavjudligiga e'tibor qaratamiz, bu bag'rikenglik; plyuralizm; kognitiv kamtarlik kabi tamoyillarga tayanadigan avlodni shakllanishiga olib keladi.

Ikkinchidan, kishilar o'rtasidagi farqlarning mavjudligi hisobga olinmaydi, balki qabul qilishi ham va turli nuqtai nazarlar mavjudligini anglash ham ma'lum tizimga qaratilgan holda kechadi. Shu jihatdan qaraganda jadal rivojlanayotgan sun'iy intellekt madaniyatlararo ta'limda transfer vazifasini o'tashi kuzatiladi, u ta'limni turli insonlarning madaniy o'zligiga individuallashtirish orqali ta'sir etishini ta'minlaydi. Demak, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan voz kechmagan holda milliy ruhga sodiq qoluvchi "Ta'lim strategiyasini" ishlab chiqish zarur.

Uchinchidan, turli axborot transformatsiya jarayonlari milliy madaniy merosga bo'lgan shaxs munosabatini tubdan o'zgartirmasligi uchun, ya'ni madaniyatlararo ta'lim nazariyasi inklyuziv ta'lim nazariyasiga shaklan qarama-qarshi yo'naltirilishiga yo'l qo'ymaslik zarur. Buning uchun, falsafiy- komparativistik nuqtai nazardan ta'limning barcha jihatlarini madaniy merosga qaratilgan ta'lim muhitiga moslash talab etiladi.

To'rtinchidan, oiladagi ma'naviy muhitga davlat miqyosida e'tibor qaratilishi shart. Chunki, oila orqali yoshlarni milliy qadriyatlarni hurmat qilish ruhida tarbiyalash mumkin. Jumladan, bolani kichik yoshdan o'z millatining tarixiga, madaniyatiga va an'analarga hurmat ruhida tarbiyalash eng maqbul yo'ldir. Buning uchun o'quv-tarbiya metodikalarini qaytadan ko'rib chiqish, ota-ona uchun milliy tarbiya bo'yicha qo'llanmalar yaratish va bu yo'nalishda ko'mak beruvchi mahallabay imtiyozli kurslarni tashkil etish tavsiya etiladi.

Beshinchidan, yoshlarga ta'lim va tarbiya berish tizimini milliy qadriyatlar bilan bog'lash, ya'ni ta'limda milliy tarix, madaniyat, urf-odatlar va an'analarni singdirish zarur. Buning uchun maxsus dasturlar va o'quv materiallari ishlab chiqish va shu orqali yosh avlodni tarixiy ong bilan qurollantirish mumkin bo'ladi. Masalan, yoshlarni milliy tarix bilan tanishtirish va o'z millatining erishgan yuksak yutuqlarini targ'ib qilish natijasi o'laroq ularni yurtini sevrishga, uni himoya qilishga bo'lgan rag'batini oshirish mumkin.

Oltinchidan, ijtimoiy hayotda erkin fikr va muhokama maydonini yaratish zarur. Xususan, yoshlarni o'z fikrlarini erkin bildirishlari uchun media platformalarini yaratish, unda milliy qadriyatlar joylashtirilib, shu orqali yoshlarni jamiyatdagi roli haqida diskussiyalar tashkil etish, ularni ijtimoiy, madaniy va ilmiy faoliyatiga bog'liq bo'lgan kontentlar bilan boyitish hamda milliy qadriyatlarni himoya qilishga doir ilmiy-ommabop dasturlarni joylab borish yoshlarni milliy ma'naviy qadriyatlarga, madaniy merosga bo'lgan munosabatini o'zgartirish mumkin. Chunki, zamonaviy vosita hisoblangan ijtimoiy tarmoqlar, media kontentlar yoshlar uchun ma'naviy qadriyatlarni qabul qilishida samarali tizim hisoblanadi.

Yettinchidan, jamiyatda uchraydigan ijtimoiy muammolarning milliy qadriyatlarga bog'liqligini, urf-odat va an'analarga borib taqalishiga yo'l qo'ymaslik chora-tadbirlarini ishlab chiqish, ularni tadrijiy takomillashtirib borish tizimini yaratish zarur. Chunki, globalizatsiya tahdidlari har qanday madaniyatga salbiy ta'sirlar o'tkazishi, ayniqsa himoyasi ojiz bo'lgan yoshlarni qamrab olishi eng ko'p kuzatilayotgan jarayondir. Demak, milliy o'zlikni saqlash uchun yangi usullarni ishlab chiqish, xususan zamonaviy texnologiyalar va kommunikatsiyalardan unumli foydalangan holda yoshlarni ma'naviy deformatsiyadan himoyalash mumkin.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Мирзиёев Ш.М. Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон. –Т.: Ўзбекистон нашриёти, 2024. –560 б.
2. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. –Т.: Маънавият, 2008. – Б.71
3. Durkheim E. Pravila sociologicheskogo metoda // The rules of the sociological method. – М., 1995.
4. Вебер М. Основные социологические понятия. –М.: РИПОЛ классик, 2017. –С. 327-410.
5. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. Издательство: политической литературы, 1992. –401 с.
6. Hayitmetov A. Navoiy qalbila sirlashgan inson. –Т., 1999. –204 б.

7. D.Mustafayeva. Yangi O'zbekistonda ta'lim sifatini oshirish istiqbollari: islohotlar va yangiliklar. Ta'lim, fan va innovatsiya. 2021/5-son, –B. 32
8. "O'zbekiston – 2030" strategiyasini amalga oshirish yo'nalishlari va istiqbollari – yoshlar nigo'hida" ilmiy-amaliy maqolalar to'plami. –T.: Nordic international University, 2024. – 356 b.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).